

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaia dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Odgovorni urednik:

Naročnino in oglase sprejema upravništvo
»Občinske Uprave« v Ljubljani.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Dr. Vladislav Pegan.

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Zavedna občina, velika moč; nezavedna, narodova slabost.

Deželni in državni uradi na Štajerskem bi kaj radi videli, da bi se Slovenci ne zavedali svojih pravic. Ni jim ravno ljubo, če slovenske občine ne rešujejo njihovih nemških dopisov, ampak zelo neprijetno jim je, če se slovenske občine zaradi preziranja slovenskega jezika pritožujejo na višjo oblast.

Tako se je hotela c. kr. namestnija v Gradcu izviti iz zahteve občine Kokarje, [naj ona kot državna izvrševalna oblast prisili deželni odbor v Gradcu oziroma deželno bolnišnico v Celju, da bodeta slovenskim občinam dopisovali v slovenskem jeziku. Ona se je občini kratkoma izjavila, da to ne spada v njen delokrog, da torej nima ona na uradovanje deželnih uradov nobenega upliva.

Toda občinski funkcionarji Kokarski se zavedajo, da je c. kr. namestnija od cesarja postavljena oblast, ki mora čuvati v deželi nad pravnim izvrševanjem zakonov. Vložili so torej proti njenemu odloku v smislu svojega naziranja priziv na c. kr. notranje ministerstvo.

Imenovano ministerstvo pa že išče, kako bi se izognilo razsodbi o ti zadevi. Ono se je namreč postavilo na stališče, da kaže prizive v jako važnih zadevah zavrniti, če niso vloženi na podlagi sejnega sklepa občinskega odbora. Zahtevalo je torej od županstva poverjeni prepis zapisnika one seje, v katerem je odborova seja ta priziv sklenila oziroma naknadno odobrila.

Seveda mu je županstvo postreglo s sledenim sklepom občinskega odbora:

»Dasi je občinski odbor že večkrat sklenil, naj zahteva županstvo od vseh deželnih in državnih uradov popolno slovensko dopisovanje v

smislu člena XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. XII. l. 1867. drž. zakonika št. 142, sklene občinski odbor iznova in določi še natančneje, naj se vsi dopisi teh uradov ter njihova pisma, ki nimajo na kuvertu slovenskega naslova oziroma tiskanega besedila v slovenskem jeziku sicer zapišejo v opravljeni zapisnik, vendar se naj ne odpirajo, temveč se naj v občinskem kuvertu neodprta vrnejo z zahtevo po slovenskem naslovu in ravno takem tiskanem besedilu. Gospodu županu pa se iznova naroča oziroma se on za vse slučaje naprej pooblašča, naj vložil vsakokrat proti dopisom, razsodbam i. t. d. političnih in deželnih oblasti prizive, ugovore, pritožbe, tožbe i. t. d. na višjo inštanco tja do upravnega in državnega sodišča, če ti dopisi, odloki, razsodbe i. t. d. nasprotujejo ravnopravnosti slovenskega jezika.«

Ako bi županstvo ne bilo zavarovano s takim sklepom (oziroma tudi odobrenjem), bi notranje ministerstvo priziv gotovo že zdavno zavrnilo, češ, da v ti važni zadevi župan ni bil upravičen sam priziva vložiti. Sedaj je takšen izgovor ministerstvu odvzet ter mu ne bo preostajalo drugega, nego poskušati občino z molkom utruditi in če bo ta dregala po rešitvi, končno izreči svojo razsodbo, o čemer se bode svoječasno poročalo.

Ker ni mogoče za vsak priziv in ugovor seje sklicevati, naj sklenejo odbori podobne sklepe, ki bodo župana pooblaščali v vseh instancah se potegovati za narodove pravice. On je sicer upravičen tudi sam to storiti, da se pa odvzame nam neprijaznim juristom v ministerstvu povod za šikaniranje in zavlačevanje naših zadev, je iz previdnosti neobhodno potrebno, tako oborožen nastopiti pot v boj za naše pravice.

V zavednosti in v spoznavanju samega sebe tiči velika moč, v nezavednosti pa slabost.

O prepirih zaradi meja.

J. P.

Znana je ljudska vera, da mora predstavljavec mejnikov še po smrti prihajati s prestavljenim mejnikom nazaj na usodepolno mesto in da nima na onem svetu nikdar miru. Želi popraviti krivico, pa je že prepozno. To je lepa slika, kako smatra naše ljudstvo meje za nekaj vzvišenega, za nekaj, česar se ne sme nikdo svojevoljno dotakniti, da ne bi občutil groznih posledic.

In res upravičena je ta grozna sodba. Mejniki so na prostem, vsak lahko pride do njih; človek jih ne vidi vsak dan in navadno tudi niso tako postavljeni, da bi se ne dali premakniti ali odstraniti. Če le kje, je tukaj lahko mogoče goljufati. Skoro v vsaki vasi — žalibog, da je to večkrat resnica — ljudje na skrivnem govore in si šepetajo, ta sosed hodi rad sam in na skrivnem po gozdovih in časi ga kdo slučajno nehote opazi, kako čepi priklonjen ob robu svojega gozda; vsak ve, da tu nekaj ni v redu, toda reči mu ne upa nihče, ker dokazati pred sodnijo ni tako lahko.

Vsak ve, da so meje precej različne. Živa meja loči tu travnik od vrta. Ona njiva sega do glavne ceste. Naš vrt sega do potoka. Gozd sega tu na eni strani do kolovozne poti, na drugi pa do jarka. Sosed, ki je skregan s svojim sosedom, je naredil ob svojem travniku majhen prekop. Vse te meje ostanejo in zob časa jih ne razruši tako hitro. Pašnik ima naš sosed ograjen z lesenim plotom, ki ga pa mora popravljati skoro vsako leto. Najnavadnejše je pa to, da se ločijo posamezne parcele po mejnikih. Če je meja označena z mejniki, se mora natančnejša meja vselej šele sproti poiskati. Kosci pridejo na travnik in veselo zaukajo; gospodar pa gre ob robu travnika, da poišče pravo mejo in potem prekosi med posameznimi mejniki. — Resnica je, da so mejniki za prepire zelo pripraven predmet in da se sosedje zaradi meje večkrat skregajo, če ločijo posamezne parcele mejniki, ne pa druga znamenja. Samo takrat je dobro, če so mejniki zelo gosto nastavljeni in ohranjeni v dobrem stanju in seveda nepremaknjeni. Dober gospodar skrbi za svoje meje in si jih ogleda večkrat, in če niso v redu, jih sporazumno s sosedi popravi. Doraščajočega sina pelje po gozdovih in mu razkaže meje, ker ne ve, kdaj ga čaka smrt. Še po smrti ljudje govore, ta je bil skrben gospodar, njegov naslednik nima nobenih sitnosti in mejnih prepиров, kar se tako rado zgodi, če zadene soseda nepričakovano udarec.

Kar smo dozdaj povedali, to ve vsak, treba je le, da imamo to jasno in zavedno pred očmi. Zdaj pa pogledajmo še, kaj pravi o mejah postava. Naše postave o tem, kako naj se zabranijo mejni prepiri, in kako je postopati, če pride do teh, so

precej revne. Najprej pustimo govoriti kriminal, kazenski zakonik. Kdor odstrani ali prestavi znamenja, ki ločijo posamezne parcele, da bi na ta način škodoval sosedu, je kriv hudodelstva goljufije in ga obsodijo na najmanj šest mesecev ječe. Če pa sodnik razvidi, da je bila pri tem dejanju zraven še posebna hudobija, ga lahko obsodi do pet let ječe. To je precej ostra postava, pa upravičena.

Zdaj pridemo do tega, kako tečejo pravde in podobna kazenska postopanja zaradi mejnih prepиров. Ljudje imajo navadno veliko korajžo do pravd. Posebno še, če je kdo enkrat razžaljen v svojem ponosu, rajši zgubi pravdo, kakor pa da bi se na lepem poravnal in pri tem morebiti žrtvoval kako malenkost. Slišal sem soseda, ki se je pravdal s svojim sosedom zaradi neke malenkostne zadeve, s sosedom, ki ga je hudo sovražil, da je rekel, četudi vem, da izgubim, vseeno grem tožit, sosedu pa bom vendarle pripravil tudi dosti sitnosti. To je višek hudobije. Vendar je pa na kmetih hvala Bogu še splošno mnenje, da tisti, ki se rad in veliko pravda, sam ni dosti vreden, in to je v največ slučajih resnica. In to načelo naj tudi še za naprej obvlada: najprej je treba skušati, da se stvar z lepa poravna, četudi se pri tem nekoliko žrtvuje — seveda je treba tu precej samozahtevanja — in šele v skrajnem slučaju naj se obrne na sodnijsko pomoč. Na ta način ostane mir med sosedi in tudi mošnja ne izplahne. To velja predvsem tudi o mejnih prepirih.

Mejniki začenjajo v teku časa čisto naravno razpadati ali pa postajajo na drug način vedno bolj nerazločljivi in nerabni. Soseda storita najboljša, če jih sporazumno popravita ali pa na novo postavita. Zdaj še vesta, kje je meja. Kmalu pa je ne bosta več natanko poznala. Če se pa ne marata sporazumeti, da bi jih sama popravila, je vsakemu odprta pot k sodniji s prošnjo, da jih ta popravi. En sam svojevoljno nikdar ne sme predstavljati ali premikati. Stroške pri sodniji pa morata plačati oba sorazmerno po dolgotrajnosti meje, četudi je prosil za sodnijsko pomoč samo en sosed. K sodnijski razpravi se povabijo vsi sosedje in pod sodnijskim vplivom se meje prenove ali pa se postavi več mejnikov, kakor jih je bilo prej in poravna se tudi, če sta bila soseda navskriž o kaki malenkostni točki.

Je pa že navadno tako, da če sta bila soseda sprva na jasnem, kako gre meja, da se potem skregata pri popravljanju in da pride tako do nejasnosti in mejnih prepиров. In v takem slučaju sodnik pri prej omenjeni obravnavi, ki ni nobena prava tožba, ne more tako hitro dognati, kaj je prav in zato odloči samo do prihodnje tožbe — do katere pride, če soseda nista s to odločitvijo zadovoljna, navadno se seveda zbojita pravdanja — kako mora biti, torej samo začasno; pri tem gleda

na dosedanje posestno stanje, na to, kako sta dosedaj svet uživala. Sploh ta način postopanja pri nas ni tako znan, pri nas se precej začne s pravdo. Istotako ukrene sodnik, če so meje v resnici že nerazložljive ali če jih dosedaj še sploh nič ni bilo, torej tudi uredi stanje samo začasno.

O čemur smo dozdej govorili, se ne sme misliti, da je to pravda, tožba. Vloži se samo prošnja na sodnika, ne pa tožba. V prošnji je treba navesti, da sta parceli sosedni in da meje niso v redu. Če so mejniki tako za nič, da se jih kmalu ne bo moglo več razložiti, se prosi, da se jih popravi; v vseh drugih slučajih se prosi, da se določi in varuje dosedanje posestno stanje. Sodnik povabi vse udeležence k sodnijskemu ogledu na lice mesta in potem ukrene po svoji vesti, kakor smo prej povedali. On varuje dosedanje posestno stanje in da to določi, zasliši po svoji previdnosti stranke in priče. Toda nikakor ni vezan na njihove izjave. Kadar se varuje dosedanje posestno stanje, plača stroške samo tisti, ki je prosil za sodnijsko pomoč.

Če kdo ni zadovoljen s to rešitvijo, ali pa če ne mara zgoraj omenjeno sodnijsko pomoč, lahko začne s pravo tožbo, s pravdo. Tožnik zahteva drugačno mejo, pravi, da sega njegov svet dalje, kakor dopusti sosed in ta svet zahteva zase; ali pa zahteva, da sodnik natančno določi mejo in on ne zahteva sploh nič drugega, kakor da se to dožene. Pri tej tožbi, pri kateri ima skoro gotovo vsaka stranka že svojega advokata, sodnik uporabi vsa mogoča sredstva, da pride do resnice in da dá vsakemu to, kar je njegova last. Pred vsem pride tu v poštev zemljiška knjiga in zemljiška mapa; geometer izmeri po teh podatkih svet. Ljudje mislijo, da odgovarja zemljiška mapa in knjiga zmerom stvarnim razmeram, pa to ni mogoče tako do pičice natanko izvesti. Zato se seveda tudi na ta način ne pride zmerom do cilja, ker pridejo v poštev še druge stvari poleg zemljiške knjige. Zato mora postava računati z možnostjo, kako se stvar uredi, če se meja na noben način ne more natanko dognati. Če se na noben način ne more dognati, kako daleč sega last enega in kako daleč last drugega sosesa, in če o tem ni dvoma, kako daleč sta dosedaj sosesa svet mirno uživala, tedaj določi sodnik, da je dosedanje mirno posestno stanje pravno in se to vpiše v zemljiško knjigo. Če pa sodnik tudi o tem ni na jasnem, kako je bilo dosedanje posestno stanje in je o tem kreg, tedaj dožene, kako daleč je kdo do sedaj svet nemoteno užival; v sredi pa potem ostane kos sveta, o katerem se sosesa prepirata in sodnik razdeli ta svet tako, da dobi izmed sosedov delež po razmerju velikosti parcel. S to odločitvijo stranki navadno ne bosta zadovoljni; toda to je le najsrajnejši slučaj in sodnijskim potom je narejen enkrat za vselej konec prepiru.

* * *

Zaradi aktualnosti smo s privoljenjem administracije lista ponatisnili ta članek iz „Društvenika“. — Prepričani zaradi mej so tako pogosti, da bodo gotovo vsakemu vseh izvajanja v tem članku.

Od deželnega odbora.

Št. 16473.

Okrožnica

ž u p a n s t v o m n a K r a n j s k e m.

Velika — če ne največja ovira pri uradovanju je netočnost pri velikem številu županstev, ki včasih po cele mesece, nemalokrat celo leto zavlačujejo rešitev in poročila v zadevah, ki bi se lahko rešile brez vsakega odlašanja zlasti v slučajih, v katerih se ne gre za kake važnejše poizvedbe ali morebiti potrebne sklepe občinskih odborov.

Večkrat je treba dveh, treh in tudi več pogonov, včasih zapretnja z globo, predno dobi deželni odbor zahtevano poročilo. S tem pa je združeno ogromno delo, ki bi docela odpadlo, ako bi županstva vsa naročila izvrševala in reševala sproti.

Da se po večkratnih pogonih povzročeno delo kolikor mogoče omeji, se naroča županstvom ravno v interesu županov samih, da na vsak način uredijo poslovanje tako, da bodo reševala vse zadeve sproti in predlagala zahtevana poročila v določenem roku.

Za točno izvrševanje tega ukaza bo vsak župan osebno odgovoren.

Ta okrožnica naj se prebere doslovno v prihodnji seji občinskega odbora.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 10. novembra 1911.

Deželni glavar:

Šuklje.

Občinske revizije.

Št. 17994.

Okrožnica

ž u p a n s t v o m n a K r a n j s k e m.

Glasom poročila nekega županstva se je pripetil neverjeten slučaj, da je prišel k dotičnemu županstvu koncem junija ali začetkom julija 1911 nek gospod, ki je izjavil, da je poslan od deželnega odbora in da bo pregledal občinske račune, kar je tudi storil, ne da bi se bil popred legitimiral.

Dognalo se je, da deželni odbor sploh ni odredil revizije dotičnega občinskega urada, torej tudi nikogar v ta namen tja odposlal ni, da si je

torej nekdo neopravičeno dovolil pregledovati občinske spise.

Vsled sklepa deželnega odbora vsej dne 21. oktobra 1911 se opozarjajo županstva, da se mora občinski revizor sam od sebe brez opozoritve takoj po prihodu pravilno legitimirati županu oziroma njegovemu namestniku.

Če bi torej kdor koli zahteval vpogled v blagajniške dnevnik ali občinske spise, ne da bi se mogel izkazati z legitimacijo in dekretom deželnega odbora, naj mu županstvo nikakor ne dovoli vpogleda v uradne knjige in spise. O vsakem takem slučaju naj županstvo tudi nemudoma poroča deželnemu odboru, pred vsem pa, če je mogoče — dožene, kdo je tista oseba.

Pri tej priliki se županstvo še posebej opozarja, da ima edino le deželni odbor kot nadzorstveno oblastvo v zadevah lastnega (samostojnega) delokroga občin pravico, nadzorovati poslovanje županstev v gospodarskem oziru in pregledovati blagajniške knjige.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 2. novembra 1911.

Deželni glavar:

Fr. pl. Šuklje.

Uradni pečat na volilnih listinah.

Glede uradnega pečata na volilnih izkaznicah in glasovnicah za občinske volitve je odredil deželni odbor, da se odpošlje sledeča

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem

Deželni odbor je zvedel, da županstva glasovnice, kakoršne jim pošilja deželni odbor po smislu § 18 občinskega volilnega reda za vojvodino Kranjsko, opremljajo z občinskim pečatom, tako da imajo glasovnice poleg deželnega tudi še občinski pečat.

To postopanje županstev je pa napačno in nepravilno, ker § 18 pravi, da se smejo uporabljati pri vseh občinah le take izkaznice in glasovnice, kakoršne izroči občinam deželni odbor.

Županstva se s tem opozarjajo, da na glasovnice ne pritiskajo obč. pečata in ravno tako ne na izkaznice.

Sicer ima tiskovina, kakoršno izdaja deželni odbor, označeno mesto, kjer naj se pritiskne občinski pečat, toda to se je le kot pomota vrinilo na tiskane glasovnice oziroma izkaznice. Kakor naglo poidejo tiskovine, ki so deželnemu odboru sedaj na razpolago, se bodo dale natisniti nove

tiskovine, na katerih ne bo več označen občinski pečat.

Ljubljana, dne 14. novembra 1911.

* * *

Seveda nima ta nebitvena pomota, ki se tiče le formalnosti, na veljavnost volitev nobenega vpliva.

Vprašanja in odgovori.

142 Gospod I. H. v Bl.

Vprašanje:

1.) Kdo sme voliti kot pooblaščenec? § 8. pravi, da le avstrijski državljani; zadnji odstavek pravi k temu »kdor sprejme... ne izgubi volilne pravice«. Torej ali lahko voli s pooblastilom državljan, ki v občini za svojo osebo nima volilne pravice? Jaz kot župnik v Bl. sem hotel voliti s pooblastilom za našega župana v tuji — 1. ...ški — občini. Gospod notar, kot načelnik volilne komisije mi ni dovolil in to zato, ker jaz nisem volilec v občini, češ, pooblastiti se more le volilec. Skliceval se je na zadnji odstavek § 8, iz katerega po njegovi razlagi sledi, da mora imeti, kdor sprejme pooblastilo, lastno volilno pravico, sicer bi se ne reklo, da jo s tem ne izgubi, torej mora biti volilec, kdor hoče imeti pooblastilo.

2.) Ali je treba dveh prič tudi za pooblastilo onega, ki je lastnoročno podpisal pooblastilo?

3.) Ali se more radi tega pooblastilo zavreči, če je podpis nad datumom in ne pod njim?

4.) Ali mora biti vedno križec, kdor ne zna pisati?

5.) Ali zadostuje »podpisal in priča« in zraven še ena priča ali kar še dve priči?

6.) Ali je treba, da je dotični navzoč, ki bo volil s pooblastilom, ko stranka daje pooblastilo, ali je dosti, če se stranki le pove, ta in ta?

7.) Kaj je storiti, če nasprotnik že dva meseca prej prislepri pooblastilo? Ali je županstvo dolžno vsakemu v roke izročiti legitimacijo in glasovnico?

Zakaj kdor ima pooblastilo, ima tudi pravico, da glasuje. Občinski tajnik pobira pooblastila in bo kar pridržal legitimacije in glasovnice dotičnih volilcev; ali sme? Ker je radi pooblastil toliko pravnih in prepričanih, zato naj »Občinska Uprava« prinese zakonito pooblastilo.

Odgovor:

K 1.) Gospod notar se je tu precej urezal. Prvi odstavek § 8. obč. vol. reda določa čisto jasno, da sme voliti s pooblastilom za drugega v s a k avstrijski državljan, ki je dovršil 24. leto, le da sme zastopati le enega volilca. To je temeljno določilo. Da ta razlaga drži, in da je imel postavodajalec res namen, pripustiti kot pooblaščenca osebe, ki nimajo zase volilne pravice, — sledi že iz tega, da je v volilnem redu za mesto Ljubljana izvrševanje volilne pravice po pooblaščenih res omejil tako, da smejo voliti le volilci s pooblastilom (§ 8. vol. reda za Ljubljano), dočim v navedenem §. za občine na deželi tega določila ni.

Zadnji odstavek § 8. obč. vol. reda pa ni v stanju razveljaviti določbe prvega odstavka, ampak se naslanja le na pravno stališče, po katerem posameznik zase ne more zgubiti lastne volilne pravice, če tudi voli za drugega.

Pri izvrševanju volilne pravice s pooblastilom tudi ne more priti v poštev, če biva pooblaščenca oseba v občini ali pa ne. V tujih občinah bivajoči volilni upravičenci smejo pooblastiti kogar hočejo; nikakor pa ni treba, da bi morali biti pooblaščenca v občini bivajoči občani.

volilci, samo da morajo imeti z ozirom na §§ 2, 2 a in 3 potrebno kvalifikacijo, da sploh morejo voliti.

K 2.) Da niso v nobenem določilu zahtevane priče pri pooblastilih, o tem smo že pisali. Postava pravi le, da mora biti izgotovljeno v zakoniti obliki. Prilastnoročenem podpisu so vendar priče odveč. Tako pooblastilo je veljavno celo pred vsakim sodiščem.

K 3.) Podpis bo vendar vsak človek postavil p o d datum. Sicer pa ne uvidimo, zakaj bi bilo pooblastilo neveljavno, če je podpis nad njim.

K 4.) in 5.) Kdor ne zna pisati, mora l a s t n o r o č n o pristaviti križec. To je postavna zahteva. Zado- stuje še ena priča poleg onega, ki podpiše za pooblasti- telja in obenem kot priča.

K 6.) Nikakor ni treba, da bi bil dotičnik navzoč, kateremu se da pooblastilo. Za to govori tudi praksa. Pooblastilo je stvar zaupanja ne toliko dotični osebi, ampak stranki. Imeti pa mora oni, ki daje pooblastilo, n a m e n, izročiti je temu ali onemu.

S pooblastili se pač različno postopa in mi ne smemo dajati kakih navodil za pobiranje pooblastil. To naj naredi vsak, kakor ve, da je pravilno.

K 7.) Vsako pooblastilo se da seveda preklicati. Kdor ima pooblastilo, š e n i m a p r a v i c e, da gla- suje, ampak mora imeti predvsem tudi legitimacijo.

Po tretjem odstavku § 18. obč. vol. reda se mo- rajo izkaznice d o s t a v i t i volilnim upravičencem. Po- oblastilo se lahko glasi tudi tako, da je p o o b l a s č e n e c upravičen prevzeti izkaznico in glasovnico. Občins- ki tajnik v to ne more biti upravičen, ker se vendar on ne more pooblastiti za izvrševanje volilne pravice v e č oseb, ampak k večjemu le za eno. Pod nobenim pogo- jem torej občinski tajnik ne sme kar enostavno pridržati volilnih izkaznic in glasovnic, če noče priti v dotiko s kazenskimi zakonom, ampak jih mora dostaviti.

Oblike za pooblastilo ne moremo predpisati. Tisko- vine za pooblastila se dobe pri raznih založništvih. Naj- bolje je, če se obrnete za tiskovine pooblastil na »Kato- liško Bukvarno« v Ljubljani.

143. Ž u p a n s t v o o b č i n e P.

V p r a š a n j a :

Županstvo uljudno prosi, da bi se odgovorilo na sledeča vprašanja:

1.) M o ž b i v a v A m e r i k i, a je vpisan v vo- lilni imenik za volitev občinskega odbora. Ali sme nje- gova zakonska žena dati kakemu drugemu volilcu poobla- stilo? Mnenja smo, da ne, ker žena ni posestnica.

2.) Nek posestnik se je ravnokar vrnil iz Amerike; bil je odsoten več let. Ali sme voliti, ker ni tu stalno bival, ali se ga sme izreklamirati?

3.) Ako voli mož za se in za svojo ženo, ki je tudi posestnica, voli seveda za njo brez pooblastila. Ali sme potem imeti še drugo pooblastilo? Imamo več pooblastil, a jih skoro ne bomo mogli komu oddati za volitev.

4.) Neki surovež je bil opetovano kaznovan radi raz- žaljenja časti, ter je ravno sedaj prišel iz zapora. Obsojen je bil na štiri tedne zapora radi razžaljenja časti, a je vpisan v volilni imenik. Nek naš pristaš ga je reklamiral. Ali ga smemo izreklamirati? Mnenja smo da.

5.) Naš agitator je dobil več pooblastil od volilcev, ki bivajo seveda v drugi občini ter imajo v tukajšnji ob- čini posestva, pa niso vpisani v volilnem imeniku, ker tudi v izkazu od davčnega urada niso vpisani; a ker se je sedaj reklamiralo, da naj se jih vpiše v volilni imenik, hočemo to storiti. Ali naj jih reklamacijska komisija vpiše v volilni imenik? Bilo bi za nas ugodno, ako bi jih za- pisali. Ali jih smemo?

6.) V neki vasi tukajšnje občine so vpisane žene kot posestnice v volilnem imeniku, a žive v zakonski zvezi s svojimi možmi, ki imajo tudi volilno pravico. Za

take žene po zakonu voli mož, a so drugi vzeli od takih žen pooblastila brez moževe vednosti. Ali smejo v tem slučaju z enakim pooblastilom voliti, ali jih sme volilna komisija zavriniti? Mi smo mnenja, da so taka pooblastila neveljavna.

7.) Smejo li reklamirati tudi tisti, ki so v reklama- cijski komisiji?

O d g o v o r i :

K 1.) Ker je mož posestnik in volilni upravičenec, je samoobsebi umevno, da žena v imenu svojega moža ne more dati pooblastila; saj tega ne more niti storiti izvemši po zakonu dopustne slučaje, če ima sama vo- lilno pravico. — Pooblastilo mora poslati torej le mož iz Amerike.

K 2.) Posestnik, ki se je vrnil iz Amerike, ima pra- vico voliti brez ozira na to, da — in koliko časa je bil odsoten v Ameriki. Stalno bivanje za izvrševanje volilne pravice pride v poštev le glede onih, ki ne plačujejo ni- kakega davka. Dotični mož pa, ki je bival v Ameriki, je v kljub temu ves čas plačeval davek od svojega, v občini se nahajajočega posestva. — Njega vsled tega ni mogoče izreklamirati.

K 3.) Na enako vprašanje odgovarjamo v današ- njem listu. — Vsak volilec sme tudi enkrat voliti s po- oblastilom brez ozira na to, če izvršuje poleg tega še vo- lilno pravico za svojo ženo. Prvo izvrševanje (s pooblasti- lom) je njegova postavna p r a v i c a, drugo — (voliti za ženo) njegova postavna dolžnost.

K 4.) V § 3. občinskega volilnega reda so izrečno navedena ona kaznjiva dejanja, ki izključujejo volilno pravico.

Sem pa ne spadajo prestopki zaradi žaljenja časti, v kolikor niso morda v zvezi z enim izmed v § 3. obč. vol. reda naštetih dejanj. — Če je bil torej dotični kaz- novan le radi žaljenja časti, s tem še ne izgubi volilne pravice.

K 5.) To se razume, da jih morate vpisati na pod- lagi reklamacij v volilne imenike naknadno. Reklamacij- ska komisija ima samo razsojati o reklamacijah, izvršitev pa je stvar župana. Kako je pri tem postopati, predpisuje § 17 a obč. volilnega reda. — Čuditi se je, kako mo- rejo biti izpuščeni volilni upravičenci, ako jim je pred- pisan v občini občinskim dokladam podvržen direktni davek.

K 6.) Vsa pooblastila, ki so jih dale v zakonski zvezi živeče žene-volilke, so n e v e l j a v n a. Kdor pride volit s takim pooblastilom, naj ga volilna komisija enostavno zavrne. Le če je mož izključen od izvrševanja volilne pravice po § 8. z ozirom na § 2, 2a in 3 ob- činskega volilnega reda, sme žena pooblastiti kako drugo osebo. —

K 7.) Reklamacije sme vlagati vsakdo, ki ima vo- lilno pravico bodisi za druge, ali pa zase. — Saj je v tem oziru besedilo § 17, drugi odstavek obč. vol. reda popolnoma jasno. Zakaj pa naj bi bili ravno člani rekla- macijske komisije ob to pravico?

144. G o s p o d K. K. v P.

V p r a š a n j e :

Blagovolite mi javiti, sme li oseba, ki zavzema na primer več mest kot: načelnik kake zadrage, posojilnice, če je ob enem varuh nedoletnih, in ki nastopa oziroma voli tudi za svojo ženo, — voliti za vse omenjene volilne upravičence poleg sebe, ali sme voliti le sam zase in še za enega teh upravičencev in — ako sme voliti za vse — sme li voliti še za kako osebo, ki ga v to s pooblastilom pooblasti?

To vprašanje se nanaša namreč na občinske volitve.

O d g o v o r :

Vzemimo slučaj: Mož je volilec, ker ima švoje po- sestvo; njegova žena ima pa tudi svoje posestvo, od ka-

terega plačuje davek in ima torej tudi volilno pravico. V tem slučaju voli mož prvič za-se, drugič za svojo ženo. Kot varuh nedoletnih davkoplačevalcev pa itak ne more voliti, ker ti po § 1. obč. vol. reda sploh nimajo volilne pravice. — Če pa so vkljub temu ostali v volilnem imeniku neizreklamirani in je postal volilni imenik pravomočen, potem izvršujejo volilno pravico pač osebno, ker so v § 4. obč. vol. reda izrečno določeni oni, ki smejo v navedenih slučajih voliti po pooblaščenjih. — Varuhov mladoletnih otrok pa ta § ne navaja. To je naše mnenje in menimo, da je pravo.

Dotični mož pa more voliti tudi za posojilnico, za drugo itd. po določbah § 6. obč. vol. reda, če je opravičen, jo na zunaj zastopati. Izvrševanja te volilne pravice ne more ovirati okolnost, da je izvršil lastno volilno pravico in ono — po zakonu določeno — za svojo ženo.

Vprašanje nastane sedaj le, če sme voliti tudi še kot pooblaščenec po § 8. obč. vol. reda. — Naše mnenje je, da sme tudi s pooblastilom voliti še za enega volilca, ker je izvrševanje vseh drugih volilnih pravic že posebej v zakonu vtemeljeno in ker v vseh pred naštetih slučajih nastopa kot postavni zastopnik. V zadnjem slučaju pa bi bil prikrajšan za eno pravico, namreč izvrševati volilno pravico s pooblastilom.

145. Obč. urad v B. B.

Vprašanje:

Naša občina je leta 1908 zgradila most čez potok Sava. Železniška uprava je dala za to svoto 2000 K, ker vsled nasipa ni bilo več mogoče voziti čez potok.

Pot, ki pelje čez most do gozdov, je privatna last dveh posestnikov, ki sta pa dovolila drugim posestnikom, ki imajo v onem kraju svoje gozde, prosto pot.

Posestniki so začeli prodajati les lesnim trgovcem, kateri sedaj izvažajo les po dotični poti preko mosta. S tem se je pot zelo pokvarila vsled težkih voz in je v jako slabem stanju.

Vpraša se torej, ali se sme za zdrževanje poti v tem slučaju lesnim trgovcem naložiti kako odškodnino in ako se sme določiti čas, kedaj se sme les iz teh gozdnih delov izvažati?

Odgovor:

Iz Vašega vprašanja ni prav razvidno, je-li dotična pot v resnici zasebna, ali ne morda javna pot.

Mi bi ji priznali značaj javnosti, ker je o njej že sklepal občinski odbor, ki se je zaradi prispevka za most pogodil z železniško upravo, prejel od nje denar in celo določil, da občina zgradi most, kar se je tudi zgodilo. Dalje stoji, da služi dotična pot več ljudem, ki jo lahko (če tudi morda dosedaj le s privoljenjem prizadetih 2 posestnikov) večkrat rabijo.

Županstvo naj uvaža, če bi ne kazalo, da se uvrsti dotična pot po sklepu občinskega odbora med občinske poti. — V tem slučaju se bo po § 21. cestnega zakona lahko prisililo one, ki pot v večji meri rabijo, da prispevajo k vzdrževanju poti za večjo uporabo primerne vsote. — Če pa ostane pot zasebna, potem ne more županstvo ali občinski odbor ničesar ukreniti. Zahteva dotičnih 2 posestnikov ostane zasebno pravnega značaja, in bi morala iskati odškodnino pri rednem sodišču. (§ 494 občnega držav. zak.)

Kar se tiče dovoljevanja oziroma določevanja časa, bi se dal ta v slučaju javnosti dotične poti pač težko omejiti; če pa ostane pot zasebna, bo to zopet stvar dogovora med prizadetimi posestniki odnosno lesnimi trgovci. —

146. Gospod I. Š. v K. obč. K.

Vprašanje:

V pravomočnem volilnem imeniku ste vpisani tudi tukajšnja »šola« in pa »kaplanija«. — Kdo naj voli za vsako posamezno? Vsaka ima namreč nekaj zemljišča, od

kterega plača davek vsakokratni kaplan oziroma šolski voditelj, ki uživa dotično zemljišče. Po mojem mnenju bi imela ta dva tudi voliti za kaplanijo oziroma za šolo. Toda v občini ne bivata eno leto niti kaplan niti šolski voditelj. — Ali sme voliti kak drug — zastopnik ali pooblaščenec?

Odgovor:

Postavni zastopnik šole je krajni šolski svet, torej mora voliti za njo le ta, oziroma njegov predsednik. Učitelj se ne more smatrati zastopnikom šole. Pri tem ne pride niti v poštev okolnost, da plačuje učitelj davek od dotičnega posestva, ker ga plačuje bodisi vsled tradicije, ker je to običajno, ali pa vsled posebnega dogovora.

Nekaj drugega je s kaplanijo. Dočim ima šola postavnega zastopnika v krajnem šolskem svetu odnosno v njegovem predsedstvu, — kaplanija takega posebnega zastopnika nima, ker je vprašanje, če more voliti za kaplanijo župni predstojnik. — Ni torej dvoma, da more za kaplanijo izvrševati volilno pravico edino le kaplan — brez ozira na to, ali biva v občini že eno leto ali ne. — Ta omejitev časa velja pač za izvrševanje njegove osebne volilne pravice, ki mu gre kot inteligentu v II. razredu, ne pa tudi glede volilne pravice za posestvo, kteremu je že dalje časa predpisan davek.

147. Neimenovan župni urad.

Vprašanje:

Za podobčino N. je umestno, ker ima nekaj svojega premoženja, da si voli svoj gospodarski odbor.

Nastanejo nastopna vprašanja:

Kdo vse voli gospodarske odbore? Po starem občinskem redu je bila stvar jasna, ker volili so vsi davkoplačevalci dotične podobčine. V novem volilnem redu pa pravi § 15 e: »V imenik volilcev podobčin se sprejmejo upravičenci dotične podobčine iz prvega in drugega volilnega razreda« — torej skoro tako, kakor po starem — »toda« — se glasi dalje — »vsak volilni upravičenec le enkrat, in sicer v oni podobčini, kjer mu je predpisan najvišji davek.« Iz tega bi sledilo: 1.) da ne volijo možki 24 let stari, ki niso davkoplačevalci; 2.) da more v jedni občini, kjer je več podobčin, voliti posestnik, ki ima v raznih podobčinah posestva, voliti samo enkrat in 3.) da voli v tisti podobčini, kjer plačuje največ davka; kjer pa plačuje samo manjše zneske, tam ne sme voliti. Ta postavna naredba se nam zdi ponesrečena, ker privede v nedoslednosti, je krivična in povzroča le zmešnjave pri sestavi imenikov.

Nedosedna: Vzemimo — posestnik N. N. ima v domači občini glavno posestvo v podobčini G., ima pa tudi nekaj parcel v podobčini C., in poleg tega v podobčini tuje občine H. Za posestvo tuje občine bo volil, za posestvo v domači občini v podobčini C pa ne! Tujci, ki imajo morda v podobčini C tudi posestva, bodo volili, domači morda bolj zainteresirani občani pa ne! Krivična — ker imajo lastniki zemljišč za vsako podobčino nositi davčne troške, za šolo, za cerkve, za biro itd. — potem takem bi bilo najbolj umevno in vsprejemljivo, da imajo tudi v vsaki podobčini pravico glasovanja ne glede na to, kolikokrat potem volijo. Ravno ta določba, da volijo samo tam, kjer plačajo največ davka, vže itak težko in zamudno sestavljanje imenikov še bolj otežuje.

Torej tu se vpraša:

- 1.) Kdo voli gospodarski odbor za podobčino?
 - 2.) Kako se naj pri tej volitvi postopa, ker ni jasnih postavnih določil?
 - 3.) Ali naj je volitev ustmena ali pismena?
- Pristavljamo, da nameravamo takoj po zvršenih občinskih volitvah temeljem prej razpoloženih imenikov imeti tudi volitev gospodarskega odbora.

Odgovor:

Med volitvami gospodarskih odborov za oskrbovanje premoženja posameznih podobčin, sosesk ali vasi, in pa med volitvami odbornikov v občinski odbor za podobčine v smislu § 13. občinskega reda je bistvena razlika. Pač se čuti tukaj vrzel, ki je nastala med določbami dodatka II. k občinskemu redu, ki so ostale nespremenjene, in pa med določbami noveliranega obč. vol. reda.

Vprašanja glede volitev gospodarskih odborov smo se dotaknili že v odgovoru pod št. 99 v 13. številki »Občinske Uprave« t. l.

Na Vaše vprašanje bodi še to-le pojasnilo: Volitev gospodarskega odbora naj se izvrši tako, kakor se je vršila dosedaj po nespremenjenih določbah (2.) druge točke preje navedenega dodatka II. — Kakor smo odgovorili pod navedenim vprašanjem in odgovorom 99. — povdarjamo še enkrat, da morejo biti za sestavo volilnih imenikov za volitve gospodarskih odborov merodajna le določila § 17 starega obč. vol. reda. To je pač naravna posledica dejstva, da zakonodajalec ni spremenil določb dodatka II. o gospodarstvu s premoženjem posameznih sosesk (podobčin).

Za sestavo volilnih imenikov za volitve gospodarskih odborov torej ne morejo biti veljavna določila § 15 e) noveliranega obč. vol. reda, ampak gospodarski odbor volijo — kot doslej — vsi upravičeni vaščani. — Tudi razpoložitev volilnega imenika in sploh reklamacijsko postopanje se mora vršiti po § 17. starega obč. vol. reda.

S tem je odgovorjeno na točki 1.) in 2.) ob sklepu Vašega vprašanja.

Glede točke 3.) je pa naše mnenje to-le:

Ker se že vrši vse postopanje po določbah starega volilnega reda, je zopet le naravna posledica, da se vrši tako tudi glasovanje.

Ker pa tudi na to okolnost postavodajalec ni mislil, bi bilo morda umestno, spraviti to vprašanje pred upravna oblastva, da se doseže začasni modus glede volitev gospodarskih odborov. Ni dvoma, da se bodo tozadevna določila morala spremeniti in prilagoditi novim razmeram. S tem je vprašanje, v kolikor se tiče volitev gospodarskih odborov, rešeno.

Na druga Vaša izvajanja glede volitev lastnih odbornikov za podobčine pa menimo, da danes ni treba prehajati, ker se Vam je šlo le za gospodarske odbore, razloček med temi in pa med podobčinami pa smo pojasnili že v začetku odgovora. — Pripomnimo le, da se nam sestava volilnih imenikov za podobčine ne zdi niti nedosledna niti krivična, ker je itak vsakemu volilnemu upravičencu dana možnost voliti razven za podobčine še celo v dveh razredih v občinski odbor za celo občino.

Gospodarske vesti.

Poljedelski tečaji. Deželni odbor kranjski priredi tudi v prihodnji zimski in spomladanski dobi kmetijske tečaje. Živinorejske zadrage, podružnice c. kr. kmetijske družbe, kmetijska društva, izobraževalna društva in druge podobne organizacije, ki žele, da se pri njih priredijo taki tečaji, naj to naznanijo do 1. decembra t. l. deželnemu odboru v Ljubljani. Navedejo naj dan, kraj in predmete predavanj in sicer po sporazumljenju z občinskimi uradi in krajnimi šolskimi sveti.

Občinske volitve v Št. Jurji pri Grosupljem.

Poroča se nam: V tukajšnji občini so se vršile volitve občinskega odbora dne 14. oktobra 1911, volitev starešinstva pa se je vršila dne 28. okt. — Izmed 20 občinskih odbornikov (vštevši podobčini) jih je bilo 11 že v starem odboru; 9 odbornikov je novih. Županom je bil izvoljen z 19 glasovi dosednji župan Jožef Perme, posestnik v Ponovi vasi.

Občinski sluga želi spremeniti službo. Ob enem opravlja službo mrliškega ogledovalca in oglednika mesa (mesoglednika). — Novo službo želi nastopiti početkom februarja 1912, in sicer v kakem kraju na Spodnjem Štajerskem. Prosilec je 35 let star, vojaščine prost in oženjen.

Ponudbe naj se pošiljajo pismeno naravnost na naslov:

Jože Brenko, Blanca pri Sevnici.

Službo občinskega tajnika išče sposoben, vojaščine prost mož s predštudijami (2 gimnazijska razreda, 3 letniki učiteljske pripravnice.) — Ponudbe naj se pošiljajo na upravništvo »Občinske Uprave«.

Književnost.

Krivoprisežnik. »Ljudski oder«, zbirka iger, pripravnih za naše odre, je izdal za »Dovnom« novo dramo »Krivoprisežnik«, delo znanejšega ljudskega pisatelja Anzengruberja.

»Krivoprisežnik« slovi po tem, da opisuje izvršne, prave kmečke značaje in slika tragedijo, posneto po resničnem življenju. »Krivoprisežnik«, glavna oseba drame, je ošaben kmet, zapovedljiv, trmast in lakomen, ki je po krivem prisegel, da bi neko posestvo pripadlo njemu, ne pa neki zapeljani revji, oziroma njeni hčeri Veroniki, kateri bi bilo po pravici šlo. Da bi se rešil tega greha, je hotel svojega sina Franceta dati študirati za duhovnika, da bi ga on greha odvezal; pa sin ni za ta poklic; zaljubi se v Veroniko, in pride v posest onih listin, ki izpričujejo, da se je oče polastil posestva na podlagi krive prisege. Vsled tega ga hoče oče ustreliti, a tudi to mu izpodleti in končno vsled očitkov pekoče vesti zblazni in nagloma umre. Franc in Veronika se pa poročita.

Anzengruberjev »Krivoprisežnik« se igra po celem svetu in je ena najpriljubljenejših ljudskih iger; v slovenskem prevodu se bo tudi pri nas stalno udomačil. »Krivoprisežnik« je v pričujoči izdaji opremljen s tehtnimi opombami, ki omogočujejo, da bo tudi najmanjši podeželski oder mogel to lepo igro uprizoriti povoljno, ker se nekateri prizori lahko brez škode izpuste. Ti so stavljani v oklepaj; pred vsakim prizorom je narisana načrt za scenerijo, pa tudi posamezne osebe v igri so v opombah označene, kakršnega značaja so, kako približno stare, kakšne zunanosti in kako oblečene. Vrh tega je povedano, kako se inscenirajo grom, dež, veter, blisk in mesečina.

Ni dvoma, da bodo »Krivoprisežnika« povsod z velikim veseljem in pridom sprejeli. Za prireditve je določena tantijema 15 K. Knjiga stane

80 vin. in se dobiva v »Katoliški Bukvarni«.

„Palček“ V založbi Dragotina Hribarja začel je izhajati vsak četrtek »Palček«, list za razvedrilo, v obliki priročne knjižice. Doslej ste izišle 2 številke s prav dobro šaljivo vsebino ter daljšim romanom »Rabljeva vrv«, temperamentnega madjarskega pisatelja Petöffija. Naročnina, ki se naj pošilja na Dragotina Hribarja v Ljubljani, znaša za celo leto K 10.40, za pol leta K 5.20; posamezni zvezki se dobe po trafikah po 20 vin.

Cerkvena glasba.

Slava Brezmadežni; cerkvena pesmarica. Po p. Angelikovi izdaji uredil in prenovil Stanko Premrl, stolni kapelnik in vodja cecilijanske šole v Ljubljani. — Cena broširanemu izvodu K 1.20, v zelo trpežnem platnu vezanemu K 1.80.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani je ravnokar to priljubljeno in vže pogrešano pesmarico izdala v novem latisu. Ker je bilo v stari izdaji nekaj napevov za današnje razmere na cerkveno glasbenem polju neprimernih, jih je g. profesor Premrl v novi izdaji izpustil in nadomestil z boljšimi. Dodal je še par drugih napevov domačih skladateljev. Priredba tedobrodošle pesmarice ne potrebuje nikakoršnega nadaljnega priporočila, ker se delo samo priporoča. Dobi in naroča se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Raznoterosti.

Koliko bi veljala nemško-francoska vojna? Izračunal je to francoski častnik Lauth ter priobčil tozadevne podatke v »Journalu des Sciences militaires«. Mobilizacija francoske vojske bi veljala dnevno 30,652.000 frankov, a mobilizacija nemške vojske nekoliko več in sicer 36,630.000 fr. na dan. V to pa niso vračunane niti rezerve. Nemčija bi imela, ako bi pozvala pod orožje tudi črno vojsko, na dan 76,900.000 frankov izdatkov. Vojna med Francosko in Nemčijo, ako bi trajala samo mesec dni, bi povzročila Francoski 918 milijonov 375.000 frankov stroškov, torej skoro eno milijardo. Ako pa bi vojna trajala celo leto, bi porabila francoska 11.920,500.000 frankov, medtem ko bi imela Nemčija brez črne vojske mesečnih stroškov 1.098,900.000, s črno vojsko pa 2.307 milijonov, a letni stroški bi znašali 13.186,800.000 ali s črno vojsko 27.684.000.000 frankov. Vojna bi torej popolnoma izčrpala bojujoči se državi. Ne imeli bi niti sredstev za ogromne troške. Kaj pa druga škoda na narodnem premoženju in človeške žrtve?

Naročajte „Občinsko Upravo“!

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadružne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. dopoldne.

Za varnost vloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0

brez
odbitka